

Inhoud

1.	Puppycursus	4
2.	Gehoorzame Hond	5
3.	Communicatie van de hond	6
4.	Hoe leert een hond?.....	7
5.	Materiaalkennis:.....	9
5.1	Halsband.....	9
5.2	Borsttuig	9
5.3	Gentle leader/Halti.....	9
5.4	Antitrektuig (easy walker)	10
5.5	Halfcheck	10
5.6	Jachtlijn/showlijn.....	10
5.7	Slipketting.....	10
5.8	Herderketting	11
5.9	Prikband.....	11
5.9	Stroomband.....	11
5.10	Antiblaflband	11
5.11	Resumerend	12
6.	Zindelijkheid	14
6.1	Wat is zindelijk zijn?	14
6.2	Hoe krijg ik hem zindelijk?.....	14
7.	Alleen zijn	16
7.1	Wat betekent alleen zijn voor een hond?	16
7.2	Hoe leren wij de hond alleen te zijn?	16
7.3	Kong.....	17
8.	Het gebruik van de bench	18
8.1	Inleiding	18
8.2	Wanneer een bench wel of niet gebruiken?	18
8.3	Waar moet de bench staan?	19

8.4	De hond aanleren dat een bench leuk is.....	20
8.5	Belangrijke aandachtspunten.....	21
9.	Wagenziekte.....	21
9.1	Voorkomen van wagenziekte	21
9.2	Hond die al wagenziek is	22
9.3	De stappen van het herconditioneren	22
9.4	Als goed aanleren niet voldoende is	23
10.	Hond en kind	24
10.1	Kunnen hond en kind samenleven?	24
10.2	Op welke leeftijd hond en kind samen?.....	25
10.3	Wat kunnen kind en hond wel samen doen?.....	25
10.4	Gezondheidseisen	26
11.	Literatuurlijst Hondenopvoeding	28

Voorwoord

Welkom bij Kynologenvereniging Nieuwegein (K.V.N.)

Je hebt een hond aangeschaft en je wilt deze graag goed opvoeden en deze hond met behulp van opvoeding en training maken tot een gehoorzame hond met goed sociaal gedrag. De vrijwillige medewerkers van K.V.N. willen je hier graag bij helpen.

K.V.N. is de Nieuwegeinse Kynologenvereniging die in 1985 door een aantal hondenliefhebbers onder leiding van dierenarts Albert Zuring werd opgericht. Onze vereniging is officieel erkend door de Raad van Beheer in Amsterdam. Inmiddels heeft onze vereniging rond de 600 leden, die met behulp van circa 60 medewerkers haar doelstellingen beoogt na te streven.

Wij bieden tijdens de voorjaars- en de najaar cursussen diverse opleidingsmogelijkheden zoals puppycursus, gehoorzaamheidskursussen op diverse niveaus, behendigheid, flyball, Dogfrisbee en ringtraining. De puppycursus wordt ook in de zomer- en winterstop gegeven, omdat dit een belangrijke basis is voor de hond.

Dit boekje biedt je een stuk informatie en kennis dat voor je als (beginnend) hondeneigenaar van belang is. Het is samengesteld door trainers. Ook is gebruik gemaakt van informatiefolders die door dierenartspraktijken zijn samengesteld.

Nogmaals welkom bij K.V.N. en wij hopen dat je als cursist ook zult bijdragen aan de goede kwaliteit en de gezellige sfeer waar K.V.N. bekend om staat.

Namens het bestuur van K.V.N. wens ik je veel succes met de trainingen en een prettig verblijf op onze trainingslocatie.

De voorzitter.

1. Puppycursus

Puppycursus is de eerste cursus die je met je hond kunt volgen. De hond zit dan in de leeftijdscategorie van negen weken tot vier a vijf maanden (afhankelijk van de combinatie) bij aanvang van de cursus. Om mee te mogen doen aan de puppycursus is er maar één vereiste buiten een goed humeur en dat is dat de hond gevaccineerd is tegen het PARVOVIRUS en de ZIEKTE VAN WEIL.

De puppycursus bestaat normaal gesproken uit ongeveer zestien lessen (alleen in de zomer- en winterstop is er een verkorte versie van ongeveer acht lessen). Bij deze cursus hoort ook een theorie-avond, die op een 1ste lesavond gegeven zal worden. Tijdens de puppycursus zal er aandacht besteed worden aan zowel de opvoeding als socialisatie en gehoorzaamheidsoefeningen. Bij deze oefeningen valt te denken aan: wandelen zonder trekken; zit; af; rare geluiden; vreemde toestellen/ondergronden; niet najagen van bijvoorbeeld fietsers en dieren; leren wachten voor de voerbak en je netjes gedragen in een vreemde omgeving, et cetera, et cetera.

De puppycursus is de belangrijkste cursus die je met je hond kunt doen. Simpelweg omdat je hem nooit meer over kunt doen. Op deze leeftijd leren de hondjes heel erg snel, dus van wat je ze als pup leert heb je een heel hondenleven plezier van. Daartegenover staat dat wat ze nu als ongewenst gedrag aanleren een heel hondenleven last geeft. Op de puppycursus proberen wij de eigenaren zo te begeleiden dat ze op een positieve manier de hondjes een heleboel gewenst gedrag leren.

De puppycursus is ook een van de leukste cursussen; alleen al door al die lieve kleine puppy's en vaak zeer gemotiveerde blijde baasjes. Maar ook omdat een hond iets aanleert alleen maar kan als je hem veel beloont. Omdat een puppy nog heel veel moet leren wordt er dan ook heel wat af gejuicht en koekjes gevoerd tijdens deze cursus.

Uiteraard zal het best eens nodig zijn een pupje te corrigeren als hij echt iets doet wat niet mag, maar dit gebeurt dan op een manier die de hond begrijpt en waarvan hij leert.

Buiten uw pup om dient u elke les vele kleine maar hele lekkere hapjes en een speeltje mee te nemen. Het speeltje (zonder piepgeluid) moet iets heel speciaals-zijn wat u uitsluitend gebruikt bij de training en wat u samen met de pup kunt vasthouden. Daarnaast brengt je een kledje mee, hier gaan we rustmomenten mee oefenen en een speeltje wat je samen met je hond kan beethouden. Ook is een poepzakje voor eventuele ongelukjes onmisbaar.

Geef uw hondje niet vlak voor of vlak na een inspanning te eten, dus ook niet vlak voor of na een training. Dit kan namelijk een maagdraaiing veroorzaken wat zonder snelle, deskundige

hulp een dodelijke afloop heeft. Uw pupje krijgt tijdens de cursus heel veel beloningsvoertjes en zou op die dag best een maaltijd over kunnen slaan.

2. Gehoorzame Hond

Gehoorzame Hond is de eerste opvoedingscursus die u met uw “volwassen” hond kunt volgen. Honden vanaf vijf (afhankelijk van de combinatie) maanden tot 20 jaar kunnen terecht in deze cursus. Ook voor deze cursus geldt net als voor de puppencyrus een goed gehumeurde baas en een jaarlijks gevaccineerde hond. Dit zijn de enige eisen.

De gehoorzame hond cursus bestaat uit ongeveer vijftien lessen en een examen. Ook bij deze cursus hoort een theorie-avond die op de 1^e les avond gegeven wordt. Op deze avond wordt er uitgebreid voorlichting gegeven over hondengedrag, verzorging, communicatie met je hond. De nadruk ligt in deze cursus bij de opvoeding van uw hond. Het is ons streven u zo te begeleiden in de opvoeding van uw hond dat u en uw hond straks een graag geziene gast zijn in deze drukke maatschappij in plaats van overlast te veroorzaken.

Er wordt aandacht besteed aan vele dagelijkse zaken, zoals netjes aan de riem lopen, rustig bij de baas liggen, hoe gedraag ik mij bij de dierenarts, et cetera, et cetera. Verder zal er wat dieper ingegaan worden op de gehoorzaamheidsoefeningen als: zit en blijf zit, af en blijf af, aan de voet komen, et cetera.

Het verschil met de puppencyrus is:

1. De leeftijd van de hond. Een pup leert heel gemakkelijk en snel, een volwassen hond wat minder snel en een puberende hond kan zelfs ronduit dwars zijn.
2. Verdwijnt in deze cursus het socialisatiedeel en ligt de nadruk meer op gehoorzaamheidsoefeningen.
3. Hier wordt gewerkt met behulp een clickerwoord.

Zoals voor al onze cursussen geldt heeft u ook voor deze cursus weer vele lekkere kleine voertjes en een speeltje (zonder piepgeluid) nodig, en een poepzakje voor eventuele ongelukjes. Geef uw hond niet vlak voor of na een inspanning te eten; dit kan een maagdraaiing tot gevolg hebben. Houd een marge van twee uur aan tussen maaltijd en inspanning. Uw hond krijgt tijdens de cursus erg veel beloningsvoer en zou op die dag dus best een maaltijd over kunnen slaan.

3. Communicatie van de hond

Om meer over je hond te leren is het belangrijk om iets te weten over hoe de hond communiceert. Deze communicatie gebeurt bij een hond non-verbaal, maar kan je heel veel vertellen over hoe de hond zich gedraagt en voelt.

Om je hond dus te begrijpen zult je deze wijze van “praten” dus moeten leren, maar dit geldt ook visa versa: de hond zal ook moeten leren hoe je als baasje in elkaar steekt. Voor je is het van belang dat je duidelijk en rechtlijnig bent naar uw hond toe. Je bepaalt de regels en nee is nee, en ja is altijd ja. Dus als je vindt dat je pupje op de bank mag omdat dit zo gezellig is, mag dat dus ook als hij net de tuin heeft omgespit en met lekkere modderpootjes op de bank wil.

Je zult hieruit begrijpen dat de hond niet het verschil kan maken in dit soort situaties. Hoe meer duidelijkheid je geeft aan de hond, hoe makkelijker het wordt om dingen te leren.

Buiten duidelijkheid naar je hond toe is het heel belangrijk te weten dat je bepaalt wat de regels zijn die nageleefd moeten worden. Deze regels kunt je uiteraard zelf bepalen, maar de basisregels worden in de puppcursus en gehoorzame hond behandeld. Belangrijkste is dat je bepaalt wat en wanneer iets gebeurt en niet de hond, ongeacht de situatie waarin dit plaatsvindt.

De communicatie van de hond kunnen we op een aantal duidelijke punten makkelijk leren begrijpen. Deze punten zijn de kop, oren, romp, poten en staart. Om uit deze punten de houding van uw hond te kunnen herleiden is het belangrijk om te weten wat de neutrale houding van de hond is. Deze houding ziet u wanneer de hond relaxed in huis loopt zonder dat er aandacht is van of voor huisgenoten. In deze ontspannen houding let je op de stand van de bovengenoemde punten. Hoe staan zijn oren en staart? Hoe staat hij op zijn poten, et cetera. Nu weet je de neutrale houding van je hond en van hieruit kan je bepalen of in andere situaties de hond een “hoger” of juist een “lage” houding aanneemt.

Als een hond bij voorbeeld een andere onbekende hond tegenkomt en zijn staart hoger brengt dan de neutrale stand, zijn oren spitst en zich breder maakt, zal hij aan de andere hond duidelijk willen maken dat hij “hoger” is. Zal de hond echter de staart lager dragen, de oren iets naar achteren draaien en een beetje inzakken, dan wil hij aan de andere hond duidelijk maken dat die andere hond “hoger” is en dat die niets te vrezen heeft.

Naast deze kenmerkende signalen kunnen honden nog heel veel andere kleine signalen afgeven die wij als gemiddelde hondeneigenaar niet of nooit opmerken, maar waar honden onderling feilloos mee communiceren met deze minimale signalen.

Omdat de hond van nature minimale signalen kan opmerken, zal je begrijpen dat zij dat ook bij ons kunnen. Wanneer wij zelf onzeker zijn zal de hond dit opmerken uit ons gedrag en zal

hier dus ook als zodanig mee omgaan en wellicht zelf ook wat onzeker worden. Of de hond zal denken dat hij in zo'n geval de leiding moet nemen.

Om hierover meer te weten te komen en je hond nog beter te leren begrijpen is het aan te raden meer over dit soort zaken te lezen in een van de vele goede boeken die hierover op de markt zijn (zie literatuurlijst).

4. Hoe leert een hond?

Net als andere diersoorten leert een hond doordat bepaald gedrag dat hij vertoont hem iets positiefs oplevert. Gedrag dat beloond wordt ga je vaker vertonen.

Voor ons mensen is dat uiteraard niet anders. Je werkt en als beloning krijgt je, je salaris. Je werk vrijwillig en als beloning krijgt je waardering van anderen. Hieruit volgt logischerwijs ook dat als de hond, dan wel de mens gedrag vertoont dat niets positiefs of erger nog iets negatiefs oplevert, je dat gedrag niet vaker zult vertonen. Als je geen salaris of waardering meer krijgt voor je geleverde werk dan stop je op zijn minst met je inzet voor je werk.

Uit het voorgaande blijkt ook direct dat iets positiefs opleveren niet alleen salaris (voor de hond voer) hoeft te zijn, maar dat ook waardering (voor de hond aandacht), een klopje op de schouder (voor de hond een braaf), een etentje (voor de hond spel met de baas) vormen van beloning zijn. De vorm van beloning laat je afhangen van hoeveel moeite het de hond kost iets aan te leren. Iets wat hem erg veel moeite heeft gekost voor hij het begreep levert hem de jackpot op! Veel lekker voer en een heel blij baas! Voor ons bijvoorbeeld een gratificatie. Iets dat de hond al goed kan of zelf erg leuk vindt kan ook met een braaf of een gewoon brokje beloond worden.

Het niet krijgen van dit alles, negeren, is dus eigenlijk een straf waardoor je minder je best gaat doen, en als het negeren lang aanhoudt het vertoonde gedrag uiteindelijk stopt.

Kortom, aanleren doe je door gewenst gedrag te belonen; afleren doe je door ongewenst gedrag te negeren (negeren werkt beter dan corrigeren, omdat negatieve aandacht, corrigeren, ook aandacht is).

Belangrijk is wel te weten dat het geheugen van een hond veel korter is dan van ons. Dit houdt in dat de beloning, ruim binnen een seconde van het gewenste gedrag moet plaatsvinden. Ben je later, dan zal hij het niet meer koppelen aan het gedrag dat werd vertoond.

Moeilijk wordt het als het gaat om zelf belonend gedrag. Dit is vaak (ongewenst) gedrag dat de hond vertoont en niet beloond wordt, maar het levert de hond wel wat op. Bijvoorbeeld

het eten van de straat, de hond eet poep en de baas denkt te corrigeren door een boze “foei”, maar de hond heeft zichzelf al beloond met het eten van de voor de hond lekkere poep. Of het najagen van een fietser. Het najagen zelf is al een beloning voor de hond. Wil je dit soort zelf belonend gedrag doorbreken of afleren, dan zal je het moeten voorkomen. Zorgen dat iets anders de hond meer oplevert dan het najagen van de fietser. Bijvoorbeeld zodra de hond de fiets ziet en voordat hij de jacht inzet hem een biefstuk bij de baas laten halen. Indien goed getimed leert de hond nu bij het zien van de fietser dat het hem meer oplevert dat hij naar de baas gaat dan wanneer hij de fietser najaagt.

Je leert je hond met een brokje te gaan zitten op commando. Doordat je dit brokje als beloning geeft zal je hond dit gewenste gedrag vaker voor je gaan doen, omdat het hem wat lekkers oplevert. Zou je vervolgens een jaar lang de hond op commando laten zitten en hem niets geven (dus ook geen aandacht of een “braaf”) dan zal hij dit gewenste gedrag minder en uiteindelijk niet meer vertonen. Wanneer de hond de oefening beheerst is het goed om onvoorspelbaar te gaan belonen. Dit is een soort gokkast-effect; je gaat harder je best doen voor de beloning als je niet precies weet wanneer die komt, maar dát de beloning komt is zeker.

De hond trekt aan de riem. Als je ervoor wilt zorgen dat het trekken aan de lijn niets oplevert, dan verzet je dus geen stap meer. Dan leert de hond uiteindelijk dat hij met een slappe lijn sneller zijn doel bereikt, namelijk dat je met hem meeloopt, dan met een strakke lijn.

De hond springt steeds als een jojo tegen je op. De hond doet dit omdat hij geleerd heeft dat dit hem wat oplevert: aandacht! Ja, want in dit geval is ook negatieve aandacht de beloning. De hond doet dit om aandacht te krijgen en al zeg je foei of pak je hem in de nek, hij heeft zijn doel bereikt: aandacht van de baas.

In dit geval kies je er voor het gedrag volledig te negeren. Negeren is moeilijk, want elke blik naar de hond is aandacht aan het gedrag besteden. In het begin zal de hond nog beter zijn best doen om zijn doel te bereiken. Hij heeft immers geleerd dat hij uiteindelijk aandacht krijgt! Als je nu volhoudt dit gedrag te negeren zal uiteindelijk dit gedrag afnemen en daarna stoppen. Zodra de hond netjes met alle vier de poten op de grond staat, pas dan kan hij aandacht van je krijgen in de vorm van bijvoorbeeld “dat is laag, braaf” of eventueel een voertje.

Wanneer je begrijpt hoe mens en dier leren, kun je ze ook van alles leren. Bedenk dus bij alles wat je met je hond doet: wat wil ik van hem; wat beloon ik nu eigenlijk; beloont hij nu toevallig zichzelf? Als je dat inzicht hebt zal het opvoeden van een hond een stuk eenvoudiger worden. Zeker als is op een duidelijke, rustige en consequente manier toegepast wordt. De drie toverwoorden binnen de opvoeding.

5. Materiaalkennis:

Een gewone halsband met een lijn van ongeveer anderhalve meter is het standaard materiaal waarmee gewerkt wordt. De leren lijn ligt verreweg het prettigst in je handen en kan jou en je hond geen schade toebrengen. Alleen in overleg met de trainer(s) kan worden besloten om een van de andere materialen toe te passen.

5.1 Halsband

Meestal van leer (leer is degelijk en gaat lang mee), soms van nylon. Is het basismateriaal waar je met elke pup mee begint en ook de rest van zijn leven voldoende blijft, mits hij vanaf het begin duidelijk leert dat hij met trekken niets bereikt en met netjes lopen wel (beloning). Dus met een trekkende hond loop je niet verder, maar stop je of ga je resoluut de andere kant op. Hij krijgt dus niet zijn zin met trekken!!!

5.2 Borsttuig

Riem die zowel rond de hals als de borstkas zit. Voor bepaalde rassen ideaal doordat je de druk van de hals afhaalt, zoals bulldoggen. Ook voor pups is een borsttuig goed te gebruiken, omdat deze onstuimige jongelingen nog weleens achter iets aan kunnen gaan dat voorbijkomt. Als de pup dan strak in de riem komt te hangen vangt het tuigje de klap op in plaats van de nek van de hond.

5.3 Gentle leader

Een hoofdhalster voor de hond. Vertaald: zachte leider. Wordt veel gebruikt met goed resultaat bij erg trekkende honden en uitvallende honden. Doordat de snuitband zich langzaam iets vernauwt op het moment dat de hond te ver naar voren loopt, komt er een neerwaartse druk op de neus van de hond. De hond drukt bij het trekken als het ware zelf zijn neus naar beneden, waardoor hij geen voorwaartse kracht meer kan uitoefenen. Eigenlijk gelijk aan het halster van een paard. Doordat wij macht hebben over het hoofd van het paard kunnen wij het de baas. Daarbij kun je bij het uitvallen ervoor zorgen dat je zijn hoofd wegdraait, waardoor je het oogcontact met de andere hond verbreekt en dan over het algemeen het

leed geleden is. Dit hulpmiddel wordt binnen de K.V.N. alleen toegepast in overleg met de trainer(s) of gedragsbegeleider.

Altijd tegelijk met halsband gebruiken.

5.4 Antitrektuig (easy walker)

Een tuig, zo gemaakt dat als de hond trekt de touwen onder de poten zich aantrekken, waardoor de hond geen kracht meer kan zetten met de voorhand en zo zijn stuwkracht verliest. Hoewel dit tuig ervoor zorgt dat de hond niet meer trekt, leert hij er niets van. Sterker nog: het levert vaak blessures en wondjes op! Om deze reden raden we het gebruik van een antitrektuig dus ter strengste af en mag daarom **Niet** gebruikt worden bij K.V.N.

5.5 Halfcheck

Een leren of nylon band met daartussen een kettinkje dat corrigerend werkt. Omdat onze timing vaak niet goed genoeg is, raden we het gebruik van een halfcheck dus ter strengste af en mag daarom **Niet** gebruikt worden bij K.V.N.

5.6 Jachtlijn/showlijn

Is een touw of nylon riem met als een geheel een slippende halsband daar aan vast. Deze wordt veel in de jacht(-training) en show gebruikt. Het corrigerende effect van deze lijn is vrijwel nihil. Nadeel is wel dat de hond er gemakkelijk uit kan ontsnappen als er geen spanning op de lijn staat.

5.7 Slipketting

Is een metalen ketting die, mits je hem goed omdoet, alleen op het moment van correctie dichttrekt en vervolgens weer los valt. Bij verkeerd gebruik wurgt hij doordat hij na de correctie niet los valt. Bij het gebruik van deze ketting kan de hond maar aan één zijde van de geleider lopen. Net als de halfcheck raden we het gebruik van een slibketting af en wordt dit hulpmiddel **NIET** toegelaten binnen K.V.N.

5.8 Herderketting

Soortgelijk als de slipketting, maar dan met grovere schakels. Mensen vinden het stoer staan en denken dat het meer solide is, maar het corrigerend effect is vrijwel nihil door de grovere schakels. Ook de herderketting raden wij af en zal **NIET** toegestaan zijn bij K.V.N.

5.9 Prikband

Een metalen band gelijk aan het model van de halfcheck, maar dan met scherpe pinnen aan de binnenzijde. Dit heeft niets meer te maken met honds corrigeren. Degenen die dit gebruiken kunnen eigenlijk niet hun hond op een hondse manier de baas. Dit hulpmiddel staat op de lijst verboden te worden, omdat het geen problemen oplost, maar juist veroorzaakt, net als een slipketting. Ook het gebruik van een prikband raden wij af en is ook **NIET** toegestaan bij K.V.N.

5.9 Stroomband

Dit middel wordt alleen toegepast door gedragsbegeleiders als alle andere middelen gefaald hebben. Dit is een allerlaatste poging ongewenst, agressief gedrag te elimineren en mag alleen toegepast worden door **PROFESSIONELE GEDRAGSBEGELEIDERS!!!** Het gebruik van een stroomband raden wij af en zal ook **NIET** toegestaan zijn bij K.V.N.

5.10 Antiblaflband

Is een halsband met een kastje eraan. Wanneer de hond blaft, komt er door de luchtverplaatsing dan wel trilling, citronella, stroom of een naar geluidje vrij. Deze banden kunnen onder deskundige, professionele begeleiding een probleem oplossen, maar ook een groter probleem veroorzaken bij onjuist gebruik. Wordt alleen toegepast bij professionele gedragsbegeleiders.

5.11 Resumerend

Hiervoor is een aantal hulpmiddelen besproken. Belangrijk is het om te weten dat zolang we de hond iets aan het leren zijn, corrigeren geen enkele zin heeft. AANLEREN gaat gepaard met bepaald gedrag dat je wenst te BEKRACHTIGEN met bijvoorbeeld een blije stem, een brokje, een speeltje et cetera, et cetera. Afleren van ongewenst gedrag doe je doormiddel van negeren of in het geval van zelf belonend gedrag de hond voor te zijn of af te leiden. Vergeet niet dat je een hond ook iets af kunt leren door iets positiefs weg te halen (dus geen ruk aan de riem). Neem bijvoorbeeld het continu opspringen van de hond naar de eigenaar of de visite; als je consequent de hond negeert zal hij uiteindelijk begrijpen dat het springen niets positiefs oplevert, namelijk de aandacht van de baas of de visite. Weet wel dat negeren heel moeilijk is en dat het gedrag in eerste instantie kan verergeren, omdat de hond beter zijn best gaat doen voor die aandacht, dus fanatieker gaat springen. Maar mits goed uitgevoerd, zal dat gedrag uitdoven **Socialisatie**

Wat is socialisatie? Het eenvoudigst is dit te vertalen als een dier laten wennen aan van alles, in verschillende situaties. In elk geval aan alle dingen waarvan wij vinden dat het dier daar later regelmatig op een normale manier mee om zal moeten gaan.

De socialisatieperiode van een pup loopt van 6 tot 12-14 weken.

De juveniele periode (angstperiode) loopt van 14 weken tot 6 maanden.

De pubertijd begint vanaf 6 maanden tot 14 maanden.

De socialisatiefase móét benut worden om de hond aan alle dagelijkse dingen te laten wennen.

Het eerste deel van de socialisatie moet al bij de fokker gebeuren, hondjes die ergens achteraf in een stal gehuisvest zijn en nooit iets van het dagelijks leven zien missen te veel. Dit gemis is later nauwelijks meer in te halen. Zulke hondjes zullen altijd minder vrij zijn of

zelfs angstig blijven. Een fokker dient zijn pups te laten wennen aan huiselijke zaken als stofzuigen, kinderen, radio, "vreemde" geluiden, katten, andere honden, veel verschillend bezoek, et cetera, et cetera.

Gedurende de-socialisatieperiode zijn de hersenen van de hond nog niet helemaal ontwikkeld. Pups hebben in deze fase nog zeer weinig angst. Ze gaan

onbevangen op dingen af, de vluchtneiging is minimaal. Deze periode is dan ook ideaal om met de pup op nieuwe dingen af te gaan. De tijd daarna wordt de pup al afwachtende en heeft de neiging te vluchten bij “nieuwe” gebeurtenissen. Dit overigens normale gedrag dient goed begeleid te worden door de eigenaar. De eigenaar dient zoveel mogelijk negatieve ervaringen te voorkomen. Gaat het toch een keer mis en is de pup ergens van geschrokken (negatieve ervaring) dan moet je hier geen (overdreven) aandacht aan geven, maar als de hond bescherming zoekt bij je benen bijvoorbeeld, dan is dat prima (steun geven). Als je pup ergens van schrikt of bang van is, doe je of er niets aan de hand is en als hij dan rustig en relaxed is ga je weer verder en beloon je de hond.

Is hij ergens bang van, dan ga je op een dusdanige afstand staan dat de angst weg is en ga je stapje voor stapje dichterbij en als de pup uit zichzelf meekomt, dan beloon je dit. Zo leert hij dat het niet eng is.

Zodra de pup bij u is begint uw deel van de socialisatie en dient u de pup dus aan alle dingen te laten wennen waarvan u wilt dat hij het later normaal vindt. Te denken valt aan: kinderen, mannen, vrouwen, “gekleurde” mensen, “gekke” mensen, andere dieren, verkeer, openbaar vervoer, et cetera. Vergeet ook andere hondenrassen niet. Men denkt meestal dat een Deense Dog gestoord is als hij een mini Yorkshire terriër bijt die heel hard voor hem uit rende, maar het kan zo zijn dat beide honden als pup niet voldoende gesocialiseerd zijn met andere hondenrassen. Wij mensen hebben de honden zo ver doorgefokt dat ze enorm verschillen qua uiterlijk. In de ogen van de Deense Dog is deze terriër iets vreemds (en vice versa), en niet een soortgenoot. Elkaar op een relaxte wijze als soortgenoot te laten benaderen moet je ze leren door ze goed te socialiseren.

Socialiseren doe je met mate. Dus slechts een of twee nieuwe dingen per dag opzoeken. Niet van de markt direct naar de kermis en dan met de trein naar huis. Zoveel informatie ineens kunnen die kleine hersentjes nog niet verwerken. Het is zaak in het eerste levensjaar de ervaringen die hij al opgedaan heeft te blijven herhalen, zeker in de juveniele periode. Dus niet een keer met de trein en de pup weet het wel, maar regelmatig met de pup de trein nemen. Als je het belangrijk vindt dat hij relaxed met de trein kan reizen natuurlijk. Bij onvoldoende herhaling raakt de pup gedesimaliseerd.

Belangrijk is ook dat bij het socialiseren gelet wordt op hoe de pup het ervaart. Als je bijvoorbeeld naar het station gaat en de pup vindt het al eng als er op 20 meter een trein voorbijkomt, herhaal deze oefening dan tot de pup niet meer bang is. Probeer dan de afstand te verkleinen door met een lekker brokje je hond te lokken. Ga je in een keer door naar het station, dan is de kans groot dat je hondje bang blijft voor dit fenomeen.

Geduld is dus een schone zaak en mocht er onverhoopt toch iets niet lukken dat wel noodzakelijk is, dan kun je altijd advies vragen aan je trainer.

6. Zindelijkheid

6.1 Wat is zindelijk zijn?

Een hond is zindelijk als hij zelf aangeeft dat hij naar buiten wil om te poepen of te plassen. Je kan niet zeggen dat een hond pas zindelijk is als deze zijn behoefte vier tot vijf uur kan ophouden. Een pup van acht weken kan dit eenvoudig niet, omdat hij nog onvoldoende controle over zijn sluitspieren heeft. Dus als een pup van acht à negen weken braaf bij de voordeur gaat zitten om aan te geven dat hij uit moet, dan is dit pupje zindelijk! De tijdsduur komt vanzelf met het ouder worden.

6.2 Hoe krijg ik hem zindelijk?

Een pup of volwassen hond zindelijk maken vergt veel tijd en geduld. Wil je een pup goed en snel zindelijk krijgen, dan moet je de eerste twee à drie weken thuis zijn bij de hond zodat je elke keer als hij wakker wordt, gespeeld heeft, gegeten of gedronken heeft, even met de pup naar buiten kan om hem te laten plassen of poepen. Je wacht net zo lang (ook in de regen!) tot hij wat doet en beloon hem dan uitbundig met de woorden braaf plasje doen en geef hem een brokje. Ga ook altijd via dezelfde route (dus voordeur óf achterdeur en niet om en om) naar een vaste plek waar hij wat mag doen. Hierdoor leert de hond het snelst bij welke deur hij moet gaan zitten als hij aan wil geven naar buiten te willen voor een plas of poep. Als je er vanaf het begin braaf plasje of braaf poepje als commando aan koppelt zal de hond later als hij moet op commando, op een door jou bedachte plek zijn behoefte doen. Dit kan erg gemakkelijk zijn.

Maak bij je pup een duidelijk verschil tussen een wandeling en de behoefte doen bij de bovengenoemde punten. Wanneer je hondje naar buiten moet voor zijn behoefte kun je volstaan met twee vierkante meter grasveld. Dit beperkt de indrukken die de pup opdoet zodat hij minder afgeleid is.

Daarnaast kun je een kleine wandeling maken waarbij de hond gesocialiseerd kan worden met zijn omgeving. Zorg er wel voor dat kort voordat je in huis terugkomt je pup nog minstens een plasje gedaan heeft. Anders kan het door alle indrukken die opgedaan zijn ineens weer in huis plassen.

Als je overdag even weg wilt gaan dan kan dit best, mits je de tijd langzaam opbouwt (zie **hoofdstuk 8. Alleen zijn**). Het beste is om de hond gedurende de tijd dat je weg bent in een bench of een ander soort kamerkenneltje te doen. Dit is niet zielig omdat, op de juiste

manier aangeleerd, de hond het als een lekker warm en veilig hol ziet. Het principe is dat de hond zijn eigen nest niet bevuilt en je dus voorkomt dat de hond een plasje in huis doet. Dus als je weggaat doe je de pup in een niet al te grote bench (anders heb je wel kans dat hij een deel van de bench als toilet gebruikt) en geef je hem wat leuk en veilig kauw- en speelmateriaal. Je legt geen nadruk op je vertrek door uitgebreid afscheid te nemen, maar vertrekt gewoon alsof dit de normaalste zaak van de wereld is. Bij terugkomst weer geen overweldigend welkom, maar rustig de pup uit de bench halen en direct naar buiten voor een plasje.

Je zult al snel merken dat de pup al gauw alles wat langer op kan houden en dat je zelf je hondje steeds beter leert kennen en eerder gaat zien wat zijn voortekenen voor een plas of poep zijn, dan dus heel snel naar buiten.

Is er toch een keer een ongelukje gebeurd, dan niet achteraf straffen, de hond weet niet meer waarvoor je hem straft. Een hond moet je belonen of straffen ruim binnen een seconde na gewenst of ongewenst gedrag. Ben je later dan zal hij denken dat je hem beloont dan wel straft voor hetgeen wat hij op dat moment aan het doen is, bijvoorbeeld oren krabben of gewoon liggen. Dus als je ziet dat de hond plast moet je hem zo snel mogelijk (binnen een seconde) met een duidelijk nee oppakken en buiten neerzetten en belonen zodra hij de plas of poep daar doet. Ben je te laat dan dus NIET straffen, maar NEGEREN en volgende keer beter opletten. Honden hebben zo heel snel door waar het, het leukst is om te plassen. Ruim het ongelukje op als de pup het niet ziet, zodat hij echt geen aandacht krijgt voor het plasje/poep. Er zijn namelijk heel slimme pups die dan heel snel koppelen: plasje in huis doen is aandacht van de baas krijgen want die gaat dan met zo'n leuk doekje over de vloer en dat is leuk!!!

Soms zijn de eerste weken nodig om 's nachts de wekker te zetten, zodat je voorkomt dat hij in zijn bench plast of poept. Maak het hondje rustig wakker, zet hem op zijn plasplek, beloon hem als hij wat doet en dan weer rustig met een lekker kluitje in zijn bench om verder te slapen. De wekker ga je per dag een stukje later zetten tot je de hele nacht door kunt.

Je ziet het kost erg veel aandacht en tijd, maar het is beter een maand intensief aan de zindelijkheid te werken dan levenslang een hond die nog weleens in huis poept of plast.

VEEL SUCCES!!!

7. Alleen zijn

7.1 Wat betekent alleen zijn voor een hond?

Een hond is een roedeldier en kan dus van nature niet alleen zijn. In de beleving van de hond, komt nu alle verantwoordelijkheid op hem terecht en hij heeft er geen flauw benul van dat u later weer terugkeert.

Dit kan betekenen dat de hond zich alleen en verlaten voelt, waardoor hij gaat blaffen en janken. Het kan ook gebeuren dat de hond door dit nare gevoel dat hij heeft iets gaat doen om dit nare gevoel weg te krijgen, bijvoorbeeld ergens op knagen, en als dit het bankstel is wordt u daar niet vrolijker van...

Het is dus zaak dat wij de hond leren om even alleen te zijn.

7.2 Hoe leren wij de hond alleen te zijn?

Een hond moet leren alleen te kunnen zijn. Wanneer je dit niet langzaam opbouwt zal hij erg onrustig en onzeker zijn en dit uiten in janken of slopen. Je kunt dit voorkomen door langzaam de tijd die je weggaat te vergroten, dus heel kort – bijvoorbeeld 2 minuten – beginnen.

Verder: voor je weggaat de hond lekker moe maken (bijvoorbeeld met zoekspelletjes) en goed uitlaten. Beperk de ruimte van de hond als hij alleen blijft, hij voelt zich veel zekerder en veiliger in een veilig warm hol dat hij kan overzien, dan in een groot “leeg” huis. Ideaal hiervoor zijn de zogenaamde benches ofwel kamerkennels, maar ook een oude krat kan voldoen.

De kamerkennel of box mag nooit een straf zijn voor de hond, stuur hem er dus nooit voor straf in. Leer hem aan dat het zijn veilige hol is waar hij zijn eten krijgt en leuke veilige speeltjes en kluifjes heeft. Zet de radio zachtjes aan zodat eventuele enge geluiden van buiten voor hem vervagen.

Wanneer je dus weggaat zet je je moegespeelde hond in zijn kamerkennel en benadruk het alleen zijn NIET door uitgebreid afscheid te nemen. Ook bij terugkomst geen nadruk erop leggen door hem uitgebreid te gaan begroeten, maar rustig uit zijn kennel halen en gelijk even naar buiten voor een plas/poep en wat spelen.

Gaat de hond piepen of blaffen ga dan NOOIT naar hem toe, dan leert hij alleen maar dat als hij jankt de baas terugkomt.

Negeren is de beste optie en dan teruggaan zodra hij even stil is en dat belonen. Als de burens dit geen goede oplossing vinden zal je de tijd in moeten korten en heel langzaam uit moeten bouwen. Lukt dit alles niet na veel geduldig trainen, dan kun je via gedragsbegeleiders de oorzaak van de angst achterhalen, zodat je de hond op een goede manier kan leren alleen te zijn.

Gaat de hond toch onverhoopt slopen omdat je hem niet een bench hebt, ga hem dan nooit achteraf straffen bij thuiskomst. Honden straffen of belonen heeft alleen zin als dit binnen een seconde van het betreffende gedrag gebeurt. Straf je de hond later dan die seconde dan zal de hond de associatie leggen met iets wat hij op het moment van straffen doet (bijvoorbeeld aan zijn oor krabben). Je mag hem wel corrigeren als hij bezig is met slopen door een duidelijke FOEI of NEE en bied hem een alternatief waar hij wel op mag kauwen en beloon dit. Zo leer je de hond wat hij niet mag en waar hij in het vervolg wel op mag kluiven.

Eerste advies: koop direct een bench; dit is echt niet zielig, geen hond vindt het erg, zeker niet wanneer je hem er vroeg aan went, hij ziet het echt als heerlijk warm en veilig plekje.

Ter geruststelling kan gezegd worden dat bijna elke hond kan leren alleen te zijn, mits alles rustig en geduldig opgebouwd wordt, zodat de hond het vertrouwen krijgt dat het baasje altijd bij hem terugkomt. Ook is het zo dat de hond naarmate hij ouder wordt ook zekerder wordt en dus makkelijker alleen kan blijven.

Maar tegenover al dit alleen zijn staat natuurlijk dat dit alleen kan als je ook HEEL VEEL SAMEN doet. Een hond kan uiteindelijk best vier uur alleen of zelfs langer alleen zijn als daar maar tegenover staat dat de rest van de tijd samen besteed wordt aan flinke wandelingen en leuke spelletjes.

7.3 Kong

Verder is er tegenwoordig een erg handig en veilig speeltje op de markt, waar de hond uren zoet mee kan zijn en zo niet door heeft dat u even weg bent. Dit is de zogenaamde KONG. Dit speeltje is er in verschillende soorten en maten, dus laat u goed adviseren, want alleen met de juiste Kong kan de hond er goed en veilig mee overweg.

Het speeltje kun je vullen met allerlei etenswaren voor een hond, en als je op internet zoekt op "Kong recepten" krijg je een hele waslijst aan recepten in diverse moeilijkheidsfactoren.

Veel succes en geduld gewenst!!!

8. Het gebruik van de bench

8.1 Inleiding

Sommige mensen vinden het gebruik van een bench nog steeds zielig, maar voor een hond ligt dit heel anders. Zij zien dit niet als een hok of gevangenis, maar als een veilige plek (als deze goed aangeleerd is). Daarnaast is het belangrijk dat een hond wel zijn energie kwijt kan, dus als hij een keer wat langer in de bench heeft moeten doorbrengen, dat daar dan wel wat tegenover staat waarin hij die energie kwijt kan. Daarom is het belangrijk dat u zich goed laat voorlichten voordat een bench gaat gebruiken.

8.2 Wanneer een bench wel of niet gebruiken?

Een angstige hond die niet alleen thuis kan zijn, zal dat ook niet kunnen als hij in een bench zit. De hond moet eerst leren van zijn angst af te komen. Bij honden die probleemgedrag vertonen, zoals slopen of markeren in huis, is een bezoek aan de gedragstherapeut de allereerste stap.

In de aanleerfase van het alleen thuis leren zijn kan een bench een hulpmiddel zijn, mits er dus geen sprake is van angst. De hond kan niets vernielen als hij alleen moet blijven en dat is belangrijk. Vernielen is vaak een afleiding voor de hond als die zich niet prettig voelt en het is zelf belonend gedrag dat na een keer gedaan te hebben uitnodigt om vaker te doen.

Voor honden die geen probleemgedrag vertonen kan het gebruik van de bench een hulpmiddel zijn om goed gedrag aan te leren en/of probleemsituaties te voorkomen.

Een bench kan handig zijn bij honden die regelmatig met kleine kinderen in contact komen. Zij ervaren al snel dat als het deurtje van de bench dicht is, peuters niet bovenop je kunnen klimmen en/of aan je staart kunnen trekken. Het kan in bepaalde perioden van een kinderleventje dus verstandig zijn om een bench in te zetten als hulpmiddel dat ervoor zorgt dat de hond rustig kan slapen. Uiteraard is dit geen vrijbrief voor ouders om hun kind niet te leren hoe het respectvol moet omgaan met een hond.

Bij feesten en kinderpartijtjes kan een pup voor zijn rust en dat van de kinderen tijdelijk in zijn bench verblijven. Maar het is niet de bedoeling dat de hond weggehouden wordt van dit soort gebeurtenissen. Het is immers een onderdeel van een goede socialisatie om de hond te leren wennen aan rennende en spelende kinderen.

Voor een druk hondje dat op alle gebeurtenissen in zijn omgeving wil reageren met door het huis te rennen, kan de bench een hulpmiddel zijn om hem aan zijn noodzakelijke rust en slaap toe te laten komen. Maar zo'n type hond heeft ook begeleiding nodig, waardoor hij kan leren dat hij niet op alle prikkels hoeft te reageren.

Bij zindelijkheidstraining kan het gebruik van een bench de zaak vereenvoudigen. De meeste pups zijn al nestzindelijk en zullen dus niet zo snel hun behoefte doen in de bench. Op momenten dat de nieuwe eigenaar echt niet op zijn nieuwe aanwinst kan letten, bijvoorbeeld tijdens het naar bed brengen van de kinderen, kan een bench een hulpmiddel zijn. Want hoe minder "ongelukjes" de pup in huis heeft, des te sneller zal hij leren dat buiten de enige plek is om je te ontlasten.

En als laatste kan een bench erg handig zijn tijdens de vakantie en dagjes uit. De hond kan erin liggen in de tent of hotelkamer; dit geeft een veilig gevoel en voorkomt ongelukjes.

De bench is een hulpmiddel dat als zoveel andere hulpmiddelen verkeerd gebruikt kan worden. Als je hierover nog vragen hebt vraag dan advies bij je trainer.

8.3 Waar moet de bench staan?

Zet de bench in de kamer op een tochtvrije plek en niet direct naast de verwarming. Een hond moet de keus hebben of hij wel of niet in de warmte wil liggen. Omdat de meeste mensen een bench een lelijk obstakel vinden zullen ze zoeken naar een plek waar deze zo min mogelijk in het zicht staat; vanuit dat oogpunt bekeken is bij voorbeeld een plekje achter de bank een optie. Gaan we uit van het welzijn van de hond, dan zoeken we een plek waar de hond minimaal de helft van de kamer kan overzien. Honden zijn roedeldieren en vinden het daarom belangrijk om contact te houden met het gezin waarin ze leven.

Om het voor de mens wat aantrekkelijker te maken kunt u de bovenkant van de bench afdekken met een kleedje of een meubelplaat monteren, waardoor er een mogelijkheid ontstaat de bench te gebruiken als tafeltje om bijvoorbeeld planten op te zetten. Let er dan wel op dat de tafel niet gebruikt wordt als de hond ligt te slapen en zorg ervoor dat hij niet kan schrikken van geluiden die boven hem zijn. Dit kan ervoor zorgen dat de bench eng gevonden gaat worden. Afhankelijk van het soort/ras voor wie de bench bestemd is, kan er een mand of kleed in gelegd worden. Werkhonden en honden met een dikke vacht, zoals New Foundlanders, prefereren een kale ondergrond.

8.4 De hond aanleren dat een bench leuk is.

Vanaf het moment dat je de bench in huis hebt gehaald, krijgt de hond er al zijn maaltijden in geserveerd. In het begin zet je de etensbak dicht bij de opening en als dat goed gaat zet je de bak met kleine stapjes naar achteren. Het deurtje staat open en blijft open. Om te voorkomen dat het deurtje dicht valt kunt je het vastzetten. Leg een paar keer per dag wat lekkers in de bench, dit stimuleert uw hond om in de bench te gaan kijken en doordat hij daar wat lekkers vindt wordt het in de bench gaan beloond. Hierbij is het beter de hond niet te lokken, zodat hij uit zichzelf ontdekt dat er lekkers in de bench te halen valt.

Gaat het om een pup die nog geen vaste plaats heeft in huis, leg hem dan iedere keer als hij in slaap valt in de bench, maar ook dan geldt: niet de deur dicht doen. De verhalen die je veelal hoort over honden die niet aan de bench konden wennen gaan in veel gevallen over honden die te vroeg “opgesloten” zijn.

Het is belangrijk dat de hond de bench gaat zien als een veilige plek, en dat gevoel ontstaat pas na een aantal positieve ervaringen. Het plotseling ontdekken dat het deurtje dicht zit kan diverse gevoelens oproepen, van paniek tot verzet.

Als je hond uit zichzelf in de bench gaat liggen, ga je het gedrag een commando geven. Je kiest een woord dat voor de hond nog geen betekenis heeft, bijvoorbeeld het woord “bench” of het woord “plaats”.

Let erop dat je alleen het woord “bench” of “plaats” gebruikt en dat je voor of na dit woord niet hele zinnen zegt. Hoe meer woorden je zegt, hoe moeilijker het voor de hond is te ontdekken welk woord nu het commando is. Een van de regels in de communicatie met je hond is dat hoe minder woorden je zegt, hoe duidelijker het voor uw hond zal zijn.

Nu komt er een periode van opletten; elke keer als je de hond in de bench ziet stappen, koppel je daaraan het commando dat je hebt gekozen. Bedenk dat je hond moet leren wat het commando betekent. Let dus goed op dat je het woord zegt als je hond met vier poten in de bench is. Als de hond het commando kent, stop je met van tevoren voer in de bench leggen. Nu krijgt de hond het voer pas als beloning voor het in de bench gaan.

Ook in dit stadium gaat u de hond wennen aan een gesloten bench. Doe dit de eerste keren als je zelf rustig in de kamer zit en geef hem als afleiding een kluif of een Kong. Zorg ervoor dat je het deurtje nooit opent als je hond erom vraagt! Zo leert hij dat piepen, blaffen, et cetera kan zorgen dat je doet wat hij graag wil. Lukt het in de kamer, ga dan eens even de kamer uit. Doe dit in het begin niet te lang, want de hond moet wennen aan het opgesloten zitten terwijl je weg bent. Als je alles stapsgewijs opbouwt zal je hond de bench gaan zien als een veilig hol waar hij rustig blijft liggen tot hij er weer uit mag.

Sterker nog, een hond die goed gewend is zal vaak uit zichzelf in de bench gaan liggen.

8.5 Belangrijke aandachtspunten

Als je hond gewend is om in de bench te liggen kun je hem zo af en toe nog wat lekkers geven. Bij honden waarbij het lang geduurd heeft voordat ze de bench leuk gingen vinden, is het een goed idee om altijd hun eten in de bench te geven. Als je weg geweest bent terwijl je hond in de bench zat, laat hem dan bij terugkomst nog even wachten en laat hem er niet direct uit. Hiermee voorkom je dat uw hond leert dat het zien van de baas het teken is dat hij uit de bench mag.

En nogmaals; de bench is een hulpmiddel en niet bedoeld om onze honden grote delen van de dag hun vrijheid te ontnemen.

Bron: Gedragscursus Debbie Rijnders

9. Wagenziekte

9.1 Voorkomen van wagenziekte

Voor de meeste honden is de eerste kennismaking met autorijden niet zo plezierig. Die eerste rit wordt meestal gemaakt als het dier nog jong is en door de nieuwe eigenaren wordt opgehaald.

Weg uit zijn vertrouwde omgeving en bij zijn moeder vandaan is de pup onzeker en gespannen. Het gegeven dat de eigenaar opgewonden is over de nieuwe aanwinst werkt bij de pup alleen maar averechts. Alle spanning en opwinding leiden al snel tot misselijkheid. Gaat de nieuwe eigenaar dan ook nog over tot het begripvol troosten en knuffelen van de zieke, dan is de ellende compleet. De ideale voedingsbodem is gecreëerd voor het hebben van een hond die de associatie heeft gelegd dat autorijden eng is; je wordt er ziek van en het gedrag dat ik dan vertoon word door mijn baas gewaardeerd.

Het zou helpen als iedere fokker zijn pups samen met de moeder minimaal twee keer in de auto meeneemt. Het is dan wel belangrijk dat deze moeder het juiste voorbeeldgedrag laat zien; zij mag dus geen hekel hebben aan autorijden. De aanwezigheid van de moeder in combinatie met het door haar vertoonde, gewenste gedrag zorgt ervoor dat de jongelingen autorijden als normaal of misschien zelfs als leuk gaan ervaren.

9.2 Hond die al wagenziek is

Behalve dat de eerste ervaring niet zo gunstig was, kan het ook zijn dat het dier een traumatische ervaring heeft gehad. Zo kan hij een los voorwerp tegen zich aan hebben gekregen of van de bank zijn gevallen; ook dan zal de hond de volgende keer angstig kunnen zijn.

Maar wat kunt u nu doen als uw hond ziek wordt van autorijden? Zorg ervoor dat het dier tot een uur voor het ritje met de auto geen grote maaltijd heeft gehad. Met een overvolle maag zal het dier sneller misselijk worden. Het andere uiterste, een lege maag, is ook niet goed. Het best is om de hond een half uur voor vertrek een klein beetje voer en water te geven.

Een ander punt waar u op kunt letten is dat sommige dieren erg gevoelig zijn op hun oren en daardoor last kunnen hebben van de druk die ontstaat als een autodeur gesloten wordt. Dit kunt u voorkomen door het raam op een kiertje te openen voordat u de deur dichttrekt.

Als u meer advies wilt omtrent de wagenziekte van uw hond, loop dan even naar uw trainer.

9.3 De stappen van het her conditioneren

Als deze voorzorgsmaatregelen genomen zijn, komt het eigenlijke *her conditioneren*. Dat wil zeggen dat we het dier gaan leren dat autorijden niet iets onaangenaams is, maar iets prettigs. Om te beginnen is het dan belangrijk dat de hond de auto als een veilige plek gaat ervaren. Honden leren we dit door ze in een stilstaande auto te laten stappen en dan te belonen met wat super lekkers. Als de hond niet in de auto wil, mag je hem onder geen enkele voorwaarde dwingen. Het dwingen lost de angst niet op; het zorgt er alleen maar voor dat de hond het vertrouwen in je verliest. Je kunt veel beter een stapje terug doen in het leerproces, door de hond eerst te belonen voor naast de auto staan, dan voor het voor de deuropening staan, vervolgens voor een poot in de auto, dan twee poten, et cetera. Pas als de hond makkelijk in de auto stapt zonder lage houding, kunt u de motor starten. Geef hem nu ook wat lekkers, zodat hij het geluid van de motor gaat associëren met iets prettigs. Deze oefening een aantal keren herhalen in elk geval zo lang als nodig is om de hond weer ontspannen te krijgen terwijl de motor een aantal minuten aanstaat.

Als de hond goed gewend is om in een auto met draaiende motor te zitten is het verstandig om hem nu aan te leren een autogordel te dragen. Net als bij mensen voorkomt de gordel dat de hond door de auto gelanceerd wordt in geval van een aanrijding.

Daarnaast is het voor ieders veiligheid dat de hond tijdens het rijden op een plek blijft. In de meeste dierenwinkels zijn speciale hondengordels te koop waarmee je de hond kunt

vastzetten aan een bestaande autogordel. Zorg dat je er in het begin bij blijft zodat de hond niet in paniek raakt als hij bemerkt dat hij vast zit. Beloon goed gedrag met iets lekkers.

Als er plaats is in de auto kun je de hond ook in de bench doen in de auto. Wanneer aan de bench kan het best in huis gebeuren en ook nu weer is het belangrijk dat de hond de bench associeert met iets prettigs. Pas als de hond rustig in zijn bench blijft liggen, kun je de bench ook in de auto gebruiken. Zorg er wel voor dat de bench stevig staat in de auto en niet wiebelt of verschuift.

Pas als de hond bovenstaande stappen beheerst, kun je een stukje gaan rijden. Voor je eigen veiligheid is het handig als je de eerste autoritten iemand meeneemt die de auto bestuurt zodat je je dier in de gaten kunt houden. Als eigenaar ben je beter dan wie ook in staat om het gedrag van je hond te lezen. Let er vooral op dat hij ontspannen blijft en dat je hem na afloop van de rit nog even in een stilstaande auto laat blijven. Pas als het dier rustig en ontspannen is mag hij de auto uit. Dit wachten tot het dier zich weer op zijn gemak voelt is om ervoor te zorgen dat hij niet uit de auto stapt als hij opgewonden of misselijk is. Het risico bestaat dan dat de hond het uit de auto gaan associeert met het zich weer beter gaan voelen. Het gevolg daarvan kan zijn dat hij de auto niet meer in wil.

Als het dier geen angst of onrustig gedrag meer vertoont, kan hij tijdens het rijden beloond worden met een braaf en iets lekkers. In dit stadium is het belangrijk dat je niet direct te lang gaat rijden, want dan is de kans groot dat de hond terugvalt in angstgedrag. Je kunt de hele procedure dan weer van voor af aan opstarten.

Tips om kans van slagen te vergroten: rustige rijstijl, ontspannen sfeer in de auto, het dier de mogelijkheid bieden om naar buiten te kijken.

9.4 Als goed aanleren niet voldoende is

Wat nu als het dier ondanks toepassen van de juiste trainingstechnieken toch misselijk wordt van autorijden? Dan bent je misschien de eigenaar van die enkele hond die niet tegen de bewegingen van het autorijden kan. Overleg dan even met uw dierenarts; hij kan u aan geschikte tabletjes tegen wagenziekte helpen.

Gaat het probleem – ondanks de medicijnen en training – niet over, dan is het verstandig om een gedragstherapeut in te schakelen. Deze kan op zoek gaan naar de oorzaak van het gedrag en daar een op maat gesneden advies voor geven.

Als laatste nog een positief bericht: De ervaring leert dat de meeste dieren na verloop van tijd het autorijden als plezierig gaan ervaren, zeker wanneer er regelmatig (voor de hond) leuke uitstapjes mee gedaan worden.

10. Hond en kind

10.1 Kunnen hond en kind samenleven?

Het antwoord op deze vraag is: Ja, mits de ouders op de juiste manier het kind en de hond begeleiden. Het is namelijk zo dat het kind en de hond elkaars taal niet begrijpen. Een hond zal nooit leren mensentaal te spreken of begrijpen, dus moeten wij mensen leren zijn taal te begrijpen en leren hem in zijn taal te vertellen wat wel en niet mag. Dit leerproces kan en mag je van een kind niet verwachten. Zo zullen hond en kind elkaar dus niet altijd goed begrijpen en dit kan ernstige gevolgen hebben.

Het volgende voorbeeld:

Een kruipend kind en hond zijn alleen in de kamer. Kind kruipt naar de hond toe om er mee te spelen. De hond heeft hier geen zin in en zal in veel gevallen eerst opzijaan. Het kind vindt het nu extra leuk en gaat sneller achter de hond aan kruipen om hem te aaien. De hond wil dit nog steeds niet en zal als waarschuwing grommen. **DIT IS GEEN RAAR GEDRAG, MAAR EEN WAARSCHUWING OP EEN PUUR HONDSE MANIER.**

Het kind zal denken dat is een leuk geluidje, daar wil ik meer van weten en gaat weer naar de hond. **OOK VAN HET KIND NIET RAAR, WANT DIE WEET NOG NIET WAT DIE HONDENTAAL BETEKENT.** Uiteindelijk zal de hond na (veel) waarschuwen bijten. **WAARMEE HIJ OP EEN VOLSTREKT CORRECTE HONDSE WIJZE VERTELT 'NU GA JE TE VER'.** Het kind zal van schrik of pijn gaan huilen en spartelen wat de hond in zijn ogen weer ziet als verkeerd gedrag. **WANT ALS EEN HOND EEN ANDERE HOND CORRIGEERT ZAL DEZE ZICH OVERGEVEN DOOR RUSTIG TE GAAN LIGGEN, WEG TE KIJKEN EN ZEKER NIET TE VEEL LAWAAI TE MAKEN.** Dus zal de hond in zijn ogen door moeten gaan tot het kind zich overgeeft; **DE GEVOLGEN KUNNEN DUS DRAMATISCH ZIJN!!!**

Uiteindelijk kan er dan weer een bericht in de krant komen te staan met daarin de volgende woorden: **HOND BIJT KIND, HOND IS AFGEMAAKT.**

Wat dus in heel veel gevallen niet nodig was geweest als de ouders beter op de hoogte waren geweest en bewuster kind en hond begeleid hadden. Want als ouder ben je verantwoord voor beide!!!

Uit het bovenstaande blijkt al de belangrijkste regel ten opzichte van hond en kind:

Laat NOOIT hond en kind alleen samen, want daar komen ongelukken van.

10.2 Op welke leeftijd hond en kind samen?

Op welke leeftijd hond en kind wel alleen bij elkaar kunnen blijven is sterk afhankelijk van het geestelijk overwicht dat het kind over de hond heeft. Het ene kind is eerder in staat om hondentaal te begrijpen en daarnaar te handelen dan het andere. Tevens hebben kleine kinderen hebben geen empathisch vermogen, waardoor zij niet bewust zijn wat bij een hond pijn doet. Wel is er in Nederland met name op hondenclubs afgesproken dat het niet verstandig is om kinderen jonger dan twaalf jaar zonder begeleiding met een hond op pad te sturen. Bij K.V.N. is er in overleg met de trainers mogelijk om een (minderjarig) kind te laten trainen, dan dient er wel een overeenkomst getekend te worden.

10.3 Wat kunnen kind en hond wel samendoen?

Alles wat hond en kind samen doen gebeurt dus in het bijzijn van een ouder, zodat de ouder in kan grijpen als de hond en kind elkaar niet begrijpen. Laat een kind NOOIT een commando geven totdat u zeker weet dat de hond dit accepteert en het commando ook uitvoert. Is dit niet het geval dan zal de hond het commando negeren en het niet hebben van overwicht van het kind is bevestigd.

Natuurlijk zijn er heel veel andere leuke dingen die hond en kind wel kunnen doen. Denk bijvoorbeeld aan verstoppelletjes; thuis een balletje of koekje onder een van drie bloempotten en de hond moet zoeken onder welke hij ligt. Hierbij kan het kind de bal verstoppen en jij kunt het *zoek* commando geven. Of in het bos gaat je kind zich verstoppen en jij en de hond gaan het kind zoeken.

Of laat uw kind met een stukje worst een spoortje trekken over de vloer en aan het einde van het spoor de worst verstoppen, waarna je het *zoek* commando geeft.

Op deze manier betrek je op een veilige manier het kind bij het spelen met de hond en weet de hond waar hij aan toe is.

Koop dus nooit een hond omdat de kinderen dit zo graag willen en de kinderen zeggen ook voor hem te gaan zorgen, want uit voorgaande blijkt dat je niet kan verwachten dat ze dat kunnen!

Koop een hond omdat je dat zelf wilt en bereid bent om naast een goede ouder voor uw kind ook een goede baas voor uw hond te zijn. Alleen dan kun je aan beide veel plezier beleven.

Denk nu niet: ik heb zo'n zachte lieve hond, daar gebeurt niets mee. Want het ligt niet aan de liefde van de hond of aan het kind, maar aan de verschillende talen die beide "diersoorten" spreken.

Let op: per jaar worden zo'n 17.000 hondenbeten in ziekenhuizen behandeld, merendeels bij kinderen onder de 9 jaar. Deze hadden in veel gevallen voorkomen kunnen worden!!

10.4 Gezondheidseisen

Om aan de puppycursus dan wel gehoorzame-honden cursus deel te nemen, is het verplicht dat uw hond jaarlijks gevaccineerd is. Deze cocktailenting moet in elk geval vaccineren tegen de volgende ziektes: PARVO, WEIL (ook wel leptospirose genoemd) en HONDENZIEKTE. Deze ziektes staan omcirkeld in het hondenpaspoort.

Omdat je tijdens de training eenmaal in de week op een veld komt waar heel veel honden komen, is de kans dat ze kennelhoest krijgen iets groter dan in een verlaten park. Kennelhoest is een zeer besmettelijk verkoudheidsvirus bij de hond. Kenmerkend is dat de hond de gehele dag aan het kuchen is en soms slijm opgeeft. Eigenaren denken vaak dat de hond iets in zijn keel heeft zitten. Het is verstandig om even bij de dierenarts langs te gaan. Zoals gezegd is kennelhoest een virus en net als bij ons mensen moet je een virus uitzieken en moet je eigen weerstand je er weer bovenop helpen. Je kunt overwegen om je hond te laten vaccineren tegen kennelhoest, dit is vergelijkbaar met onze griep prik en dus geen garantie dat ze dan geen kennelhoest oplopen, maar vaak wel minder heftig. Uiteraard kun je zolang de hond hoest niet meetrainen op het veld. Kom wel kijken zodat je thuis door kunt gaan met oefenen.

Verder is het verstandig uw hond minimaal vier keer per jaar te ontwormen en te behandelen met een goed antivlooienmiddel. Zo zorg je ervoor dat je viervoeter geen extra huisdieren na de training mee naar huis neemt.

De puppycursus en de gehoorzame-hond cursus zijn beide cursussen die niet meer belastend zijn dan een flinke wandeling. Een topconditie zoals die gewenst is voor bijvoorbeeld behendigheid is dan ook geen vereiste, ook oude wat stramme honden kunnen uitstekend meedoen. Heb je echter het dierenartsadvies gekregen je hond rustig aan de lijn kleine stukjes te laten lopen dan dien je ook de training over te slaan. Kom wederom wel weer zelf kijken zodat je als je hond hersteld is weer snel op niveau bent.

Dan willen wij als laatste in dit hoofdstuk nog even melden, dat *loopse teefjes* (ook al zijn ze niet ziek) niet op de training mogen komen. Dit geeft te veel afleiding in de groep. Kom wel zelf kijken zodat je thuis kunt oefenen. Want een loopse teef is geen zieke hond en heeft zeker haar beweging nodig. Uiteraard wordt er geprobeerd de reueneigenaren attent te

maken op het feit dat een goed opgevoede reu echt niet achter elk loops teefje aan gaat en gewoon dient te luisteren naar zijn baas. Er is ten slotte maar een in de natuur die zich voort mag planten en dat is de sterkste, de leider dus.

Alle reutjes die dit nog niet begrepen hebben dienen aangelijnd te worden in het park zodra iemand een loopse teef bij zich heeft!!! Die overigens ook aangelijnd moet zijn!

Teefjes die loops zijn tijdens het examen, mogen in een zogenaamde loopse hondengroep wel examen doen.

11. Literatuurlijst Hondenopvoeding

- Spelenderwijs opvoeden van Uw pup Peter Beekman ISBN 9077462120
- Over groeistuipen en mijlpalen Peter Beekman ISBN 9789075531787
- Denken als een hond John Fisher ISBN 9041004726
- Nog beter omgaan met je hond Martin Gaus ISBN 9052105170
- Spelen met je hond Martin Gaus ISBN 9789052106311
- Puppysircus Kyra Sundance & Jadie ISBN 9789052108162
- Toepoels Puppywijzer Gwen Bailey ISBN 9789023009146T
- Toepoels Gedraggids Gwen Bailey ISBN 9023010388
- Een hondenleven lang fysiek en mentaal in balans deel 1 Martine Burgers/
Sam Turner ISBN 9789491172816
- Een hondenleven lang fysiek en Mental in balans deel 2 je puber goed op pad Martine Burgers/
Sam Turner ISBN 9789492199263

Natuurlijk zijn er nog heel veel meer goede boeken over hondenopvoeding en gedrag. De hier genoemde boeken zijn geselecteerd op leesbaarheid en methodes die up-to-date zijn

VEEL LEESPLEZIER!!!!